

Vergaderjaar 2024–2025

22 054

Wapenexportbeleid

36 045

Situatie in Oekraïne

Nr. 432

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 oktober 2024

In vervolg op de vorige update van leveringen van militaire goederen aan Oekraïne (Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 420, van 13 juni 2024), informeer ik u, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp in bijgaande vertrouwelijke bijlage¹ over de laatste stand van zaken omtrent de levering van militaire goederen aan Oekraïne. De vertrouwelijke bijlage bevat een totaaloverzicht van de tot en met 29 september 2024 door Defensie geleverde goederen.

In het openbare overzicht meldt het kabinet enkel de leveringen die nieuw zijn ten opzichte van het overzicht in de laatste periodieke update (Kamerstuk 22 054, nr. 420, van 13 juni 2024). Per levering wordt een afweging gemaakt of openbaarmaking mogelijk is. De operationele veiligheid blijft leidend in de afweging om informatie al dan niet openbaar te maken. Ook houdt Defensie rekening met de belangen van bij leveringen betrokken derde partijen, zoals bondgenoten, partners en de industrie.

Nederlandse militaire steun

Het vorige kabinet heeft in de Voorjaarsnota besloten om voor de periode 2024–2026 aanvullend 4 miljard euro beschikbaar te stellen, bovenop de eerder aangekondigde 2 miljard euro die voor 2024 door het kabinet ter beschikking was gesteld (Kamerstuk 36 550, nr. 1). Daarmee ondersteunt Nederland Oekraïne met circa 10 miljard euro aan militaire steun sinds de aanvang van de grootschalige Russische invasie op 24 februari 2022.

¹ Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Het onderstaande overzicht bevat een weergave van aan Oekraïne geleverde militaire goederen sinds de leveringsbrief van 13 juni 2024,² rekening houdend met operationele veiligheid(-soverwegingen). Deze lijst is derhalve niet uitputtend.

- Gevechtsvliegtuigen (F-16)
- Gevechtsvoertuigen
Leopard 2A4 (14), YPR (54) en Viking-rupsvoertuigen.
- Vuursteunsystemen
- Luchtverdedigingssystemen
Patriot componenten
- Individuele wapens, zoals MAG mitrailleurs en geweren
- Munitie
Diverse soorten kleinkaliber munitie voor individuele wapens en zware munitie voor tanks en artillerie
- Sensoren en waarnemingsmiddelen
Drones en VERA-NG radarsystemen
- Voertuigen
Diverse soorten voertuigen
- Vaartuigen (48)
- Aggregaten
- Reservedelen voor diverse soorten voertuigen en (wapen-)systemen
- Persoonlijke uitrusting, waaronder kleding, helmen, scherfvesten
- Rantsoenen
- Medische goederen, zoals persoonlijke EHBO-pakketten en medicijnen
- Brandstoffen

Financiële stand van zaken levering van militaire goederen

De totale waarde van de geleverde militaire steun aan Oekraïne bedroeg op 29 september 2024 ongeveer 3,76 miljard euro. Dit is een toename van ca. 683 mln. euro ten opzichte van 5 juni jl. (Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 420). De Nederlandse steun bestaat uit:

Type steun	29 sept. 2024		5 juni 2024	
Directe levering (vervangingswaarde)	€	1,64 mld.	€	1,52 mld.
Commerciële levering ¹	€	2,02 mld.	€	1,35 mld.
NAVO-trustfund	€	100 mln.	€	100 mln.
Totaal	€	3,76 mld.	€	3,1 mld.

¹ De eerder hier weergegeven bijdrage aan het IFU van 125 mln. is opgenomen in het bedrag van commerciële leveringen.

- **Directe levering:** Defensie zal het geleverde materieel waar nodig zo spoedig mogelijk aanvullen of vervangen. De totale vervangingswaarde van de materiële steun bedroeg op 29 september 2024 in totaal circa 1,64 miljard euro. In de vorige Kamerbrief (Kamerstuk 22 054, nr. 420, van 13 juni 2024) stond de totale vervangingswaarde van de materiële steun op 1,52 miljard euro (peildatum 5 juni 2024).
- **Commerciële levering:** De waarde van de commercieel verworven militaire goederen ten behoeve van Oekraïne bedraagt op dit moment circa 2,02 miljard euro (t.o.v. 1,35 miljard op 5 juni 2024.). Recent aangekondigde bijdragen voor internationale samenwerkingsprojecten of specifieke donaties die commercieel worden verworven, worden na realisatie bij de commerciële leveringen opgeteld. De realisatie betreft in deze gevallen de betaling aan het samenwerkingsproject. De levering via dit project aan Oekraïne zal op een later moment plaatsvinden. Defensie houdt hier zicht op.

² Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 420, van 13 juni 2024.

- *Luchtverdediging*: Aanvullend op het Patriot initiatief draagt NLD 150 miljoen euro bij aan het Duits geleide *Immediate Action on Air Defence* (IAAD) initiatief. Nederland stelt daarnaast ca. 80 miljoen euro beschikbaar voor luchtverdedigingsmiddelen voor de korte afstand voor Oekraïne.
- *Munitie*: Nederland draagt 250 miljoen euro bij aan het Tsjechische artillerie-munitie initiatief (Kamerstuk 36 045, nr. 177 van 1 maart 2024). Tevens informeer ik hierbij uw Kamer dat de reeds eerder aangekondigde bijdrage aan het Duitse artillerie initiatief (Kamerstuk 28 676, nr. 452 van 28 februari 2024) in verband met relatief hogere prijzen geheralloceerd is aan vergelijkbare capaciteiten. Eerder droeg het kabinet 130 miljoen euro bij aan de gemeenschappelijke aanschaf van 155mm artilleriegranaten door het Europese defensie agentschap (EDA) en tevens 130 miljoen euro aan het Duitse initiatief voor de aanschaf van 155mm artilleriegranaten.
- *Drones*: Nederland werkt aan een bijdrage van 60 miljoen euro aan offensieve dronecapaciteit voor Oekraïne, waaronder via de internationale dronecoalitie. Waar mogelijk wordt de Nederlandse industrie hierbij betrokken.
- *Infanteriegevechtsvoertuigen*: Nederland werkt aan een bijdrage van 400 miljoen euro aan een Zweeds fonds voor de bouw van CV90 infanteriegevechtsvoertuigen voor Oekraïne (Kamerstuk 36 410 X, nr. 93 van 7 juni 2024).
- *Bijdrage International Fund for Ukraine*: Nederland draagt 125 miljoen euro bij aan het *International Fund for Ukraine* (IFU) (Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 399 van 14 december 2023 en Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 377 van 16 december 2022). Het IFU is een belangrijke manier voor de deelnemende landen om direct bij de industrie goederen te kopen voor steun aan Oekraïne.
- *NAVO-trustfund*: Nederland draagt 100 miljoen euro bij aan het *NAVO Ukraine Comprehensive Assistance Package* (UCAP). Uit het UCAP levert NAVO niet-letale steun als brandstof, medische voorzieningen, winteruitrusting en drone *jammers*, zoals eerder met de Kamer gedeeld (Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 377 van 16 december 2022 en Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 387 van 13 april 2023).

Om de Russische agressie een halt toe te roepen heeft Oekraïne een acute behoefte aan grote hoeveelheden oud-Sovjet en westers materieel. De hoge vraag en de beperkte markt waar dit materieel kan worden verworven zorgt voor snel stijgende prijzen. Hierdoor moet Defensie voor commerciële verwervingen continue de afweging maken tussen de prijs en het urgente operationele belang van Oekraïne. Hierbij is het mogelijk dat snelheid van levering zwaarder weegt dan de beste prijs.

Levering Nederlandse F-16

Op 22 december 2023, 5 februari jl. en 13 juni jl. is uw Kamer geïnformeerd over de ontwikkelingen omtrent de gereedstelling en levering van de F-16's aan Oekraïne.³ In aanvulling op het afgeven van de exportvergunning (Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 421 van 1 juli 2024) informeer ik u dat de eerste Nederlandse F-16's onlangs aan Oekraïne zijn geleverd.

Verder levert Nederland een significante bijdrage aan de ondersteuning en instandhouding van de F-16. Zo worden er luchtdeel raketten uit eigen voorraad geleverd en draagt Nederland voor € 450 miljoen bij aan een Amerikaans fonds om munitie te verwerven. Ook financiert Nederland

³ Kamerstuk 36 045, nr. 173 van 23 december 2023, Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 400 van 5 februari 2024 en Kamerstukken 22 054 en 36 045, nr. 420 van 13 juni 2024.

onderhoudscontracten en levert het een groot aantal reservedelen. Verder voorziet Nederland Oekraïne van advies ten behoeve van de ingebruikname van de F-16 en de opbouw van een luchtmacht die op termijn interoperabel met de NAVO zal zijn.

Toetsing

Voor alle leveringen is, waar nodig, een zorgvuldige, maar gezien de uitzonderlijke omstandigheden versnelde, toetsing aan de EU wapenexportcriteria verricht door de Minister van Buitenlandse Zaken waarna door de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp een exportvergunning is afgegeven.⁴ Ook bij eventuele nieuwe leveringen zal deze zorgvuldige en versnelde toetsing plaatsvinden.

Effecten krijgsmacht

De effecten van de geleverde steun op de gereedheid van de Nederlandse strijdkrachten worden, gezien de omstandigheden, door Defensie als acceptabel beoordeeld. De voortdurende ondersteuning van Oekraïne en met name leveringen uit (operationele) voorraden hebben in toenemende mate en voor de langere termijn consequenties voor de eigen gereedstelling en inzet. Daarnaast heeft de voortdurende militaire steun aan Oekraïne een vertragend effect op verwervingsprojecten. Defensie neemt maatregelen om deze gevolgen zoveel als mogelijk te mitigeren. Zo zijn er maatregelen om de aankoop van vervangend materieel te versnellen en wordt project- en inkoopcapaciteit versterkt. Echter, de markt voor defensiematerieel blijft onder druk staan en de prijzen voor verschillende soorten materieel stijgen daardoor snel. Daarmee leidt de geleverde steun tot langdurige en significante effecten op de gereedheid van onze krijgsmacht. Het kabinet houdt ook bij toekomstige verzoeken aandacht voor de effecten op de gereedheid gezien de veranderende veiligheidssituatie waarin de Nederlandse krijgsmacht haar operationele gereedheid moet verhogen.

Europese Vredesfaciliteit

Vanuit de Europese Vredesfaciliteit (*European Peace Facility* - EPF) is reeds 5,9 miljard euro gecommiteerd aan steun voor Oekraïne en daarbovenop is nog 6,5 miljard euro geormerkt voor het land (5 miljard euro *Ukraine Assistance Fund* en circa 1,5 miljard euro onder het oude financiële plafond). De steun aan Oekraïne vanuit de EPF loopt langs drie sporen: levering van militair materieel uit voorraden van EU-lidstaten; gezamenlijke aanschaf van militair materieel op de markt; financiering van de gemeenschappelijke kosten voor EUMAM Oekraïne. Deze zomer is besloten om een eerste tranche van 1,4 miljard euro van de *windfall profits* op bevroren Russische tegoeden toe te voegen aan het EPF; geormerkt voor militaire steun aan Oekraïne.

Omdat het totaal aan ingediende declaraties van de lidstaten groter is dan het beschikbare budget worden declaraties niet volledig gecompenseerd. Het vergoedingspercentage ligt gemiddeld op 50%. Om voldoende budget beschikbaar te houden voor o.a. EUMAM is voor toekomstige leveringen via UAF een lager vergoedingspercentage overeen gekomen (43%). Uitgangspunt is dat de lidstaten een vergoeding krijgen voor de boekwaarde van het geleverde materieel. Nederland krijgt voor de geleverde steun ter waarde van 462 miljoen euro (tot en met februari 2023) ruim 242 miljoen euro gecompenseerd. Besluitvorming over

⁴ De toetsing van specifieke transacties aan de EU wapenexportcriteria kan op verzoek in beginsel vertrouwelijk worden ingezien.

vergoedingen voor leveringen vanaf maart 2023 loopt nog vanwege de Hongaarse blokkade op het aannemen van volgende tranches steun. In totaal heeft Nederland tot en met 8 september 2024 ongeveer 2,0 miljard euro gedeclareerd. Uw Kamer wordt via de reguliere leveringenbrieven op de hoogte gehouden van declaraties en compensatie via de EPF.

De Minister van Defensie,
R.P. Brekelmans